

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

SOOVITUSED

NÕUKOGU

NÕUKOGU SOOVITUS,

5. aprill 2022,

euroala majanduspoliitika kohta

(2022/C 153/01)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 136 koostoimes artikli 121 lõikega 2,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Pärast 2020. aasta väga sügavat majanduslangust on euroala majandus kindlalt ja kiiresti taastumas. Sisemajanduse koguprodukt (SKP) kasv ületas 2021. aasta teise kvartali ootusi ja komisjoni talituste 2021. aasta sügise majandusprognosi kohaselt pidanuks euroala SKP olema 2021. aastal kasvanud 5,0 %. 2021. aasta viimases kvartalis jõudis euroala majandus kriisieelsele SKP tasemele. 2021. aasta teiseks kvartaliks oli kriisieelsele tasemele jõudnud juba seitsme euroala riigi SKP. Prognooside kohaselt peaks euroala SKP 2022. aastal kasvama 4,3 %, kuid eeldatakse, et taastumine on riikide ja sektorite lõikes ebaühtlane. SKP kasvu peamine toukejõud on sisenõudlus, mis on seotud COVID-19 pandeemiaga seotud piirangute leevendamise ja pärast vaktsiinide kasutuselevõttu, tööturgude olukorra järkjärgulise paranemisega, liikumispiirangute ajal

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

kogunenud säästude kasutuselevõtuga ning investeeringute tugeva kasvuga, mida soodustavad soodsad rahastamistingimused ja nõukogu määrusega (EL) 2020/2094 ⁽³⁾ loodud taasterahastu „NextGenerationEU“ toetus. Nagu soovitatud, on euroala liikmesriigid võtnud nii eraldi kui ka eurorühmas ühiselt meetmeid, et tagada COVID-19 kriisist taastumist toetav poliitiline hoiak. Vaadates tulevikku, on ebakindluse tase endiselt suur ning hõlmab märkimisväärseid riske, sealhulgas pandeemia arenguga seotud riske nii liidus kui ka väljaspool seda, ning seda taset on vaja hoolikalt jälgida.

- (2) 2021. aastal põrkas sisenõudluse kiire kasv kokku kitsaskohtadega (nii sisendite nappus kui ka logistikahäired) pakkumise poolel. Lisaks on mõnes sektoris ja mõnes liikmesriigis üha põletavamaks muutunud tööjõu ja oskuste nappus. Pärast mitme aasta väga madalaid intressimäärasid on inflatsioon euroalal alates 2021. aasta algusest kiirenenud, eelkõige baasefektide, energiahindade tõusu ja tarneprobleemide tõttu, mis osutab ajutisele nähtusele, mis on seotud liikumispiirangute järgse kohanemisprotsessiga. 2021. aasta novembris jõudis inflatsioon euroalal 4,9 %ni. Komisjoni 2021. aasta sügise majandusprognosi kohaselt peaks see 2022. aastal vähenema 2,2 %-le ja 2023. aastal 1,4 %-le.
- (3) 2021. aastal keskenduti Euroopa majanduse elavdamise strateegias taasterahastu „NextGenerationEU“ ning selle suurima instrumendi, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/241 ⁽⁴⁾ loodud taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisele. 2021. aasta novembri keskpaigaks oli nõukogu pärast komisjoni positiivset hinnangut vastu võtnud 22 liikmesriigi, sealhulgas 18 euroala riigi taaste- ja vastupidavuskavad. Järgnevatel aastatel avaldavad taaste- ja vastupidavusrahastu raames tõhusalt rakendatud reformid ja tehtud investeeringud euroala liikmesriikide majanduse toimimisele tugevat positiivset mõju. Võttes arvesse vahendite jaotamisel kasutatavat valemist, edendab taaste- ja vastupidavusrahastu tõhus rakendamine euroala liikmesriikides ülespoole suunatud majanduslikku ja sotsiaalset lähenemist. Samuti on taaste- ja vastupidavusrahastu suurendanud usaldust ning aidanud toetada majanduskasvu ja makromajanduslikku finantsstabiilsust, tasakaalustades seega eri poliitikameetmeid ja täiendades Euroopa Keskpanga (EKP) tegevust. Lisaks majanduse taastumise toetamisele on taaste- ja vastupidavusrahastu eesmärk muuta liikmesriikide majandust struktuurselt, eelkõige seoses rohe- ja digipöörde elluviimisega. Taaste- ja vastupidavusrahastu kohaste sidusate investeeringute ja reformide rakendamisega ning ühtekuuluvuspoliitika vahendite kasutamiseiga tahetakse suurendada euroala tulevastele vapustustele vastupanu võimet, püsivalt suurendada potentsiaalset majanduskasvu, toetada tööhõivet ja lahendada sotsiaalseid probleeme. Lisaks suurendab liidu eurodes nomineeritud võlakohustuste emiteerimine taaste- ja vastupidavusrahastu rahastamiseks Euroopa kapitaliturgude sügavust ja likviidsust ning aitab tugevdada eurot rahvusvahelise vääringuna. Roheliste võlakirjade emiteerimine taasterahastu „NextGenerationEU“ raames aitab veelgi edendada kestlikke investeeringuid.
- (4) Taaste- ja vastupidavuskavades sisalduvate reformide ja investeeringute rakendamine võimaldab teha taaste- ja vastupidavusrahastust väljamakseid ning aitab tulemuslikult kaasa euroala prioriteetsete poliitikaeesmärkide saavutamisele, sealhulgas euroala majanduspoliitikat käsitlevate nõukogu 13. juuli 2021. aasta soovitusel esitatud poliitikaeesmärkise saavutamisele ⁽⁵⁾. Selline rakendamine hõlmab muu hulgas riiklike institutsiooniliste raamistike tugevdamist, kvaliteetsete avaliku sektori investeeringute toetamist ning poliitikameetmeid sotsiaalse ühtekuuluvuse ja õiglase rohe- ja digipöörde toetamiseks. Nimetatud rakendamine peaks aitama tagada kestliku ja kaasava taastumise, säilitada kasvupotentsiaali ja suurendada vastupanuvõimet. See on kooskõlas komisjoni 24. novembri 2021. aasta teatisega „2022. aasta kestliku majanduskasvu analüüs“ ja konkurentsivõimelise kestlikkuse nelja mõõtmega, eelkõige keskkonnakestlikkuse, tootlikkuse, õigluse ja makromajanduslik stabiilsusega.
- (5) Sobivalt toetav ja vastastikku tugevdav majanduspoliitika on taganud tulemusliku makromajandusliku stabiliseerimise ning vähendanud mõju tööturu võimalustele, leevendanud nn armistumise ohtu ja toetanud majanduse kiiret taastumist. Euroala nõuetekohaseks toimimiseks on jätkuvalt oluline jõuliselt kombineerida rahaja eelarvepoliitikat ning struktuurireforme ja rahanduspoliitikat, järgides täielikult liikmesriikide ja institutsioonide vastavaid rolle, mis tulenevad aluslepingust.
- (6) EKP rahapoliitika meetmete eesmärk on tagada finantsturu eri segmentide sujuv toimimine ja hoida rahaülekan-dekanalid muutumatuna ning kokkuvõttes kindlustada keskpikas perspektiivis hinnastabiilsus. 2021. aasta juulis avaldas EKP oma uue rahapoliitika strateegia, milles võetakse vastu keskpika perspektiivi sümmeetrilise 2 % inflatsiooni eesmärk. EKP nõukogu kinnitas samuti, et EKP intressimäärad jäävad peamiseks rahapoliitika instrumendiks. 2021. aasta oktoobris käivitas EKP digieuro võimalikku väljalaset käsitleva kaheaastase uurimisetapi.

⁽³⁾ Nõukogu 14. detsembri 2020. aasta määrus (EL) 2020/2094, millega luuakse Euroopa Liidu taasterahastu COVID-19 kriisi järgse taastumise toetuseks (ELT L I 433, 22.12.2020, lk 23).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

⁽⁵⁾ ELT C 283, 15.7.2021, lk 1.

Digieuro loomine nõuaks liidu seadusandjate sekkumist ja komisjon kavatseb teha seadusandliku ettepaneku aluslepingu artikli 133 alusel. Olenevalt selle ülesehitusest võiks selline keskpanga digiraha pakkuda muu hulgas avaliku sektori raha kättesaadavust digitaalsel kujul, toetada Euroopa majanduse digitaliseerimist ja aktiivselt soodustada innovatsiooni jaemaksete valdkonnas. Lisaks aitaks see tugevdada euro rahvusvahelist rolli ja liidu avatud strateegilist autonoomiat.

- (7) Komisjon võttis 19. oktoobril 2021 vastu teatise „COVID-19-järgne ELi majandus – tagajärjed majanduse juhtimisele“, käivitades uuesti arutelu majanduse juhtimise paketi läbivaatamise üle, et saavutada laiapõhjaline konsensus selles, kuidas tõhustada majanduse juhtimise raamistikku, tegeleda makromajandusliku tasakaalustamatusega ning käsitleda eelarveprobleeme ülemineku- ja majanduskasvusõbralikul viisil, võttes arvesse COVID-19 kriisist saadud õppetunde.
- (8) Prognoositi, et kogu euroala valitsemissektori eelarvepuudujääk jõuab 2021. aastal 7,1 %ni SKPst, kuid väheneb 2022. aastal 3,9 %ni SKPst. Euroala eelarvepoliitika pidi komisjoni 2021. aasta sügise majandusprognoosi kohaselt jääma toetavaks, andes SKP kasvu 2021. aastal üle 1,75 % SKPst ja 2022. aastal peaaegu 1 % SKPst. 2022. aastal tuleneb toetav poliitika nii riiklikest kui ka liidu rahastatavatest avaliku sektori investeeringutest. Alates 2021. aasta novembrist antakse nõukogu poolt selleks ajaks heaks kiidetud 18 euroala riigi taaste- ja vastupidavuskavaga kuni 2026. aastani euroala liikmesriikidele ulatuslikku rahalist toetust kuni 262 miljardi euro ulatuses toetustena ja 139 miljardi euro ulatuses laenudena. Riikide eelarvepoliitika koordineerimine, järgides täielikult stabiilsuse ja kasvu pakti, on COVID-19 kriisi põhjustatud majandusšokile tulemuslikuks reageerimiseks, kestlikuks taastumiseks ning majandus- ja rahaliidu nõuetekohaseks toimimiseks äärmiselt oluline. Üldine vabastusklausel jääb jõusse ka 2022. aastal, kuid see peaks deaktiveerima 2023. aastal. Kuna majanduse taastumine on peatunud, suunatakse eelarvepoliitika ajutiselt erakorralistelt meetmetelt sihipärastele majanduse taastumise toetusmeetmetele. Toodangu vähenemise ja laiaulatuslikule COVID-19 šokile reageerimiseks vajaliku poliitilise reageeringu koosmõju tõttu on valitsemissektori võla suhe suurenenud 85,5 %-lt SKPst 2019. aastal 100 %-le SKPst 2021. aastal. Kuna aga võlasuhe oli mõnes euroala liikmesriigis kõrge juba enne nimetatud šokki, on võla järkjärguline, pidev ja majanduskasvu soodustav vähendamine peaaegu kogu euroala poliitiline eesmärk.
- (9) Selles kontekstis näib eriti asjakohane parandada riikide rahanduse struktuuri, sealhulgas edendada investeeringuid, parandada eelarvemeetmete kvaliteeti ja tagada keskpikas ja pikas perspektiivis riikide rahanduse kestlikkus, pidades muu hulgas silmas kliimamuutusi ning rohe- ja digipöoret. Roheline eelarvestamine, kulude läbivaatamine, hästi toimivad avaliku sektori investeeringute haldamise kavad ja tulemuslikud riigihankeraamistikud võivad parandada riigi rahanduse läbipaistvust ja tõhusust ning anda eelarvepoliitilist manööverdamisruumi täiendavate avaliku sektori investeeringute jaoks. COVID-19 kriisi järel on reformid tulemuslikuma ja õiglasema tulupoliitika nimel muutunud üha olulisemaks. Euroala maksusüsteeme tuleks muuta majanduskasvu- ja keskkonnasõbralikumaks, eelkõige tuleks tegeleda maksumoonutustega ja vähendada tööjõu maksukiilu, mis on enamikus euroala liikmesriikides endiselt suur. Agressiivse maksuplaneerimise, maksustamise vältimise ja maksudest kõrvalehoidumise vastased meetmed võivad muuta maksusüsteemid tõhusamaks ja õiglasemaks, toetades samal ajal majanduse taastumist ja tulude suurendamist. Üleilmastumise tõttu on vaja maksuraamistikku kohandada, et see sobiks üha enam digitaliseeritud majandusega. Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni ja G20 maksubaasi kahanemist ja kasumi ümberpaigutamist käsitleva kaasava raamistiku raames on saavutatud kokkulepe ülemaailmse maksustamise reformimiseks, et käsitleda majanduse digitaliseerimisest tingitud maksustamisprobleeme ja piirata kahjulikku maksukonkurentsi.
- (10) Kiire ja jõuline poliitiline reageerimine riiklikul ja liidu tasandil, sealhulgas taasterahastu „NextGenerationEU“ kaudu, on aidanud tulemuslikult leevendada kriisi mõju kodumajapidamistele ja ettevõtetele. Tänu sellisele koordineeritud tegevusele on lõhed suurenenud oodatust vähem ning leevendatud on pikaajalist armistavat mõju. Poliitiline toetus, sealhulgas lühendatud tööaja kavade ja muude töökohtade säilitamise meetmete kujul, on aidanud hoida ettevõtteid kogu kriisi vältel tegevuses ning on piiranud töötuse määra tõusu ja netotulu vähenemist. Kuigi maksejõuetuse määr on kasvanud, on selle kasv olnud 2021. aastal siiski piiritletud, hoolimata toetusmeetmete järkjärgulisest lõpetamisest. Ka tööturu olukord on järk-järgult paranenud: 2021. aasta teiseks kvartaliks jõudis tööhõive määr 72,1 % tasemele (2019. aasta neljandas kvartalis oli see 72,9 %, mis oli COVID-19 eelne haripunkt). Digitehnoloogia kiirem kasutuselevõtt COVID-19 kriisi ajal võib avaldada tootlikkusele positiivset mõju, kui see jääb kestma pikemaks ajaks. Nimetatud kriisil on siiski olnud oluline territoriaalne, valdkondlik ja jaotuslik mõju, mis nõuab ümberjaotamist nii riikide sees kui ka riikide ja sektorite vahel, ning sellega kaasnevad märkimisväärsed üleminekukulud töötajatele ja ettevõtetele.

- (11) Kuigi pankrotid ei ole seni oluliselt sagenenud, on COVID-19 kriis nõrgestanud paljude ettevõtete bilansse, mis võib lähitulevikus piirata nende võimet investeerimisprojekte rahastada ja see võib seada ohtu nende tagasimaksevõime. Majanduse taastudes tuleks toetus järk-järgult kaotada ja suunata seda täpsemalt. Võlainstrumentide väiksem kasutamine piiraks tingimuslikke kohustusi ja aitaks säilitada ettevõtete investeerimissuutlikkust. Poliitiliste toetusmeetmete õigeaegne lõpetamine on tasakaalustav samm, hõlmates investeringute ja tööhõive toetamist ning elujõuliste ettevõtete maksejõuetuse vältimist, takistamata keskpikas perspektiivis elujõuetute ettevõtete korrakohast turult lahkumist. Sellega seoses on väga oluline parandada äriühingute juurdepääsu rahastamisele, tugevdada äriühingute bilansse ning suurendada maksejõuetusraamistike suutlikkust ja tulemuslikkust. Euroala liikmesriikide maksejõuetuskorrad on väga erinevad ning tõhusa haldus- ja kohtusüsteemi hõlbustamiseks on vaja meetmeid, mis suurendaksid suutlikkust. Maksejõuetusraamistike parandamine võib aidata tugevdada bilansse ka pangandus-sektoris, sellel aga on positiivne mõju laenupakkumisele. Saneerimist ja maksujõuetust käsitlev Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/1023, ⁽⁶⁾ mille eesmärk on kehtestada liikmesriikides ettevõtjate ennetava saneerimise ja võlgadest vabastamise miinimumnõuded, tuleb liikmesriikide õigusesse üle võtta 17. juuliks 2022. Lisaks on liidu kapitaliturgude integratsioon ülioluline selleks, et pakkuda ettevõtjatele alternatiivseid rahastamisallikaid, mis täiendaksid pangalaene. Kapitaliturgude liidu edusammud võivad parandada euroala ettevõtete juurdepääsu rahastamisele, kaasata pikaajalisi investeringuid uutesse ja rohetehnoloogiasse ning -taristusse, edendada omakapitaliinvesteringuid ja kõrvaldada piiriüleised investeerimistõkked, sealhulgas maksejõuetusmenetlusi käsitleva materiaalõiguse teatavate aspektide ühtlustamise kaudu.
- (12) Kuigi tööhõive taastub kiiresti, jäävad mõned sektorid, teatavad töötajate kategooriad ja piirkonnad COVID-19 kriisist ja majanduse keskkonnahoidlikumaks muutmise ja digitaliseerimise kiirendamise tugevast survest tõenäoliselt pikaajaliselt mõjutatuks. See on eriti mõjutanud noori, samuti madala kvalifikatsiooniga inimesi ja rändetaustaga inimesi. Loodavad uued töökohad võivad erineda selle kriisi tõttu kadunud töökohtadest. Mõned rühmad, sealhulgas naised, kogevad endiselt struktuurseid probleeme tööturule integreerimisel. Tarneahela kitsaskohad ja kasvavad energiahinnad võivad teatavates sektorites aeglustada tööhõive taastumist. Poliitikameetmed, mis hõlbustavad töökohavahetust ja tööturule naasmist, on seega keskse tähtsusega, et toetada kohanemist ja leevendada sotsiaalset mõju, pidades eelkõige silmas rohe- ja digipööret. Komisjon esitas soovitus (EL) 2021/402 ⁽⁷⁾ toimivate tööhõive aktiivse toetamise meetmete kohta pärast COVID-19 kriisi, kutsudes liikmesriike üles töötama välja sidusad poliitikapaketid, mis sisaldavad meetmeid, mille eesmärk on ületada oskuste nappus ja aidata üksikisikutel edukalt rohe- ja digipööret juhtida. Sellised paketid koosneksid kolmest osast: i) tähtajalised ja hästi kavandatud värbamise ja tööturustaatuste vahelise liikumise stiimulid ning ettevõtluse toetamine; ii) tööturu vajadustega seotud oskuste täiendamise ja ümberõppe võimalused; ning iii) tööturuasutuste suurem toetus. Samal ajal on sotsiaalkaitse euroala ühtsuse seisukohast jätkuvalt väga oluline nii tervishoiu- ja majanduskriisi järellainetuses kui ka selleks, et tagada õiglane rohe- ja digipööre. Euroopa sotsiaalõiguste sammas on jätkuvalt suunanäitaja tööhõive, oskuste ja sotsiaalpoliitika meetmete puhul, millega edendatakse liikmesriikides ülespoole suunatud majanduslikku ja sotsiaalset lähenemist ning paremaid töö- ja elutingimusi. 2021. aasta märtsis vastu võetud Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskavas määrati kindlaks liidu kolm peamist eesmärki: i) tööhõive, ii) täiskasvanuharidus ja iii) vaesuse vähendamine 2030. aastaks, millele aitavad kaasa asjakohased poliitikameetmed. Need eesmärgid kiideti heaks liidu juhtide 8. mai 2021. aasta sotsiaaltippkohtumisel Portos ja Euroopa Ülemkogu 24.–25. juuni 2021. aasta kohtumisel.
- (13) Liikmesriigid on koostanud ambitsioonikad reformi- ja investeerimiskavad, mida toetatakse rahaliselt ja poliitiliselt taaste- ja vastupidavusrahadest ning nende rakendamine on äärmiselt oluline. Institutsioonide kvaliteedi parandamine, eelkõige haldussuutlikkuse suurendamise kaudu, on väga oluline, selleks et tagada asjaomaste vahendite kiire kasutamine, vältides samas dubleerimist ja sekkumist muudesse liidu instrumentidesse. Liikmesriigid saavad parandada erainvesteringute raamtingimusi, parandades ettevõtluskeskkonda. Ühtse turu sujuva toimimise tagamiseks on lisaks avatud turgudele oluline säilitada ja tugevdada ühtsel turul tarneahela vastupanuvõimet, avastades ja kõrvaldades tarnepuudujäägid ja kitsaskohad, lähendades standardeid ning suurendades mitmekesisust, ringlust ja ressursitõhusust. Jätkuvalt on asjakohane nõukogu 13. juuli 2021. aasta soovitus euroala majanduspoliitika kohta, milles kutsutakse üles veelgi rohkem integreerima kaupade ja teenuste ühtset turgu, sealhulgas digitaalset ühtset turgu, kõrvaldades tarbetud piirangud, tõhustades turujärelevat ja tagades piisava haldussuutlikkuse.

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1023, mis käsitleb ennetava saneerimise raamistike, võlgadest vabastamist ja äritegevuse keeldu ning saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetluste tõhususe suurendamise meetmeid ning muudetakse direktiivi (EL) 2017/1132 (saneerimise ja maksejõuetuse direktiiv) (ELT L 172, 26.6.2019, lk 18).

⁽⁷⁾ Komisjoni 4. märtsi 2021. aasta soovitus (EL) 2021/402 toimivate tööhõive aktiivse toetamise meetmete (EASE) kohta pärast COVID-19 kriisi (ELT L 80, 8.3.2021, lk 1).

- (14) Varasemate reformide tulemusel on pangandussektor näidanud oma üldist vastupanuvõimet tõsise majandusstressi korral. Ulatuslik poliitiline toetus kriisi haripunkti ja 2021. aastal täheldatud tugev taastumine on seni leevendanud muret ettevõtete nõrgemate bilansside pärast. Siiski on võimalik, et euroala pankade varade kvaliteet mõnevõrra halveneb. Pangandussektori stabiilsuse ja majanduse taastamise rahastamise suutlikkuse säilitamiseks on oluline riskide õigeaegne jälgimine, võlgnike ennetav kaasamine ja viivislaenude aktiivne haldamine ning suurem kasumlikkus ja tugev õigusraamistik.
- (15) Euroala majanduslik suurus ja integratsioon ning kriisile reageerimiseks võetud meetmed on kogu COVID-19 kriisi vältel olnud kogu maailmas stabiliseerivad tegurid. Arvestades riikide majanduse omavahelist seotust, peavad euroala liikmesriigid lähiaastatel tegema kokkulepituid investeeringuid ja reforme, et väljuda kriisist tugevamana, süvendades samal ajal veelgi majandus- ja rahaliitu, et suurendada selle tulevastele šokkidele vastupanu võimet ja võimet olla rahvusvahelisel areenil tugevam. Arenenud ja tärkava turumajandusega riikides toimuvatel arengutel on euroalale otsene mõju mitme kanali kaudu (sealhulgas tervishoiu- ja vaksineerimispoliitika, rahapoliitika suundumused, rahavood, üleilmset väärtusahelad ja kaubandus). Üleilmsete tarneahelate kitsaskohad, mis tekkisid koos majanduse taastumisega, annavad tunnistust üha suurenevast ülemaailmsest majanduslikust seotusest. Samal ajal on euroala jooksevkonto ülejääk järk-järgult vähenenud ja jõudnud 2020. aastal peaaegu samale tasemele, nagu ennustasid põhinäitajad. Prognooside kohaselt suureneb see aastatel 2020–2023 siiski 2,6 %-lt 3,4 %-le. Viimastel aastatel üldjoontes stabiilsena püsinud euro rahvusvahelise rolli tugevdamine, sealhulgas digieuro arendamise teel, võib suurendada euroala ja liidu majanduslikku ja finantsautonoomiat ning parandada ülemaailmset finantsstabiilsust.
- (16) Endiselt on väga oluline süvendada majandus- ja rahaliitu. Pangandusliit ja kapitaliturgude liit on üksteist vastastikku tugevdavad projektid, mille eesmärk on edendada majanduskasvu, kaitsta finantsstabiilsust ning toetada tõelist majandus- ja rahaliitu. Seniste lünkade täitmine suurendaks veelgi euroala stabiilsust ja vastupanuvõimet, aitaks euroala riikidel jõudsalt areneda ja tugevdaks euro rahvusvahelist rolli. Endiselt on väga oluline pangandusliidu väljakujundamine koos Euroopa stabiilsusmehhanismi asutamislepingu⁽⁸⁾ muutmislepingute ja osamaksete ühtsesse kriisilahendusfondi ülekandmise ja ühiskasutusse võtmise lepingu, mis sõlmiti 21. mail 2014 Brüsselis, õigeaegse ratifitseerimise ja kapitaliturgude liidu loomisega. Selle loomine toetab ka rohe- ja digipööret, mis nõuab olulisi investeeringuid. 25. juuni 2021. aasta euroala tippkohtumisel kinnitati pühendumust pangandusliidu väljakujundamisele ning kutsuti laiendatud koosseisus eurorühma üles leppima viivitamata ja konsensuse alusel kokku kõigi lahendamata küsimuste etapiviisilises ja ajaliselt piiritletud töökavas. Samuti kutsuti üles kiiresti rakendama komisjoni 24. septembri 2020. aasta teatises „Inimeste ja ettevõtete hüvanguks toimiv kapitaliturgude liit - uus tegevuskava“ esitatud kapitaliturgude liidu 2020. aasta tegevuskava, lähtudes nõukogu 3. detsembri 2020. aasta järeldustes nimetatud tegevuskava prioriteetidest. Nõukogu 13. juuli 2021. aasta soovitus euroala majanduspoliitika kohta, milles kutsutakse üles viima lõpule majandus- ja rahaliidu loomine ning tugevdama euro rahvusvahelist rolli, on endiselt asjakohane,

SOOVITAB euroala liikmesriikidel võtta aastatel 2022–2023 individuaalselt, sealhulgas oma taaste- ja vastupidavuskavade rakendamise kaudu, ja eurorühmas ühiselt järgmisi meetmeid.

- 1) Jätkata liikmesriikide eelarvepoliitika rakendamist ja koordineerimist, et toetada tõhusalt majanduse kestlikku ja kaasavat taastumist. Säilitada 2022. aastal euroalal mõõdukalt toetav eelarvepoliitika, võttes arvesse riikide eelarveid ning taaste- ja vastupidavusrahastust saadavaid vahendeid. Suunata fiskaalmeetmed järk-järgult investeeringutele, mis edendavad kestlikku ja kaasavat majanduse taastumist kooskõlas rohe- ja digipöördega, pöörates erilist tähelepanu eelarvemeetmete kvaliteedile. Võttes arvesse ebakindluse taset, hoida eelarvepoliitikat ärksana, et suuta reageerida COVID-19 pandeemia arengule. Mitmekesistada eelarvepoliitikat, võttes arvesse majanduse taastamise tugevust, tagades riigi rahanduse kestlikkuse ja suurendades investeeringuid, pidades samal ajal silmas vajadust vähendada erinevusi.

⁽⁸⁾ Belgia Kuningriigi, Saksamaa Liitvabariigi, Eesti Vabariigi, Iirimaa, Kreeka Vabariigi, Hispaania Kuningriigi, Prantsuse Vabariigi, Itaalia Vabariigi, Küprose Vabariigi, Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi, Luksemburgi Suurhertsogiriigi, Malta, Madalmaade Kuningriigi, Austria Vabariigi, Portugali Vabariigi, Sloveenia Vabariigi, Slovaki Vabariigi ja Soome Vabariigi vaheline Euroopa stabiilsusmehhanismi asutamisleping, mis on allkirjastatud 2. veebruaril 2012 Brüsselis.

- 2) Edendada poliitikat, millega võideldakse agressiivse maksuplaneerimise, maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimise vastu, et tagada õiglased ja tõhusad maksusüsteemid. Töötada kahjuliku maksukonkurentsi piiramise suunas, sealhulgas rakendades selleks ülemaailmset konsensusel põhinevat lahendust, et tegeleda majanduse digitaliseerimisest ja üleilmastumisest tulenevate maksuprobleemidega. Vähendada tööjõu maksukiilu ja edendada üleminekut tööjõu maksustamiselt vähem moonutatavatele maksudele. Minna tööturul üle erakorralistelt meetmetelt majanduse taastamise meetmetele, tagades tõhusa aktiivse tööturupoliitika: i) toetades töökohavahetust, eelkõige seoses rohe- ja digipöördega, ii) kombineerides oskuste nappuse vähendamise meetmeid, tugevdades täiendus- ja ümberõpet, pakkudes sihitud värbamisstiimuleid, ning iii) suurendades riiklike tööturuasutuste suutlikkust tegeleda ebakõladega tööturul. Tugevdada kvaliteetseid kaasava hariduse ja koolituse süsteeme. Edendada noorte, naiste ja haavatavate elanikkonnariühmade integreerimist tööturule, tagada sobivad töötingimused ja tegeleda tööturu killustatusega, arendada ja vajaduse korral kohandada sotsiaalkaitse süsteeme ning parandada nende juurdepääsu, et tegeleda COVID-19 kriisi ning rohe- ja digipöördega seotud väljakutsetega. Tagada sotsiaalpartnerite tulemuslik kaasamine poliitika kujundamisse, tugevdada sotsiaaldialoogi ja edendada kollektiivläbirääkimisi. Tagada tööturu ja sotsiaalpoliitika selliste heade tavade jagamine ja lähendamine, mis suurendavad majanduslikku ja sotsiaalset kerksust.
- 3) Jälgida ettevõtetele suunatud poliitiliste toetuspakettide tulemuslikkust, keskenduda COVID-19 kriisi ajal surve alla sattunud elujõuliste ettevõtete maksevõime sihipärasemale toetamisele ning kasutada rohkem omakapitalipõhiseid instrumente. Suurendada maksejõuetusraamistike suutlikkust tegeleda tõhusalt ja õigeaegselt pankroti ja võlgade restruktureerimisega, maksimeerida väärtuse säilitamist ning edendada kapitali tõhusat jaotamist reaalmajanduses ja piiriüleseid investeringuid. Teha kiireid edusamme kapitaliturgude liidu süvendamisel, mille kohta komisjon on teinud seadusandlikke ettepanekuid, keskendudes majanduse rahastamise toetamisele, ettevõtete ja üksikisikute investeerimisvõimaluste suurendamisele ning ühtsel turul investeringuid takistavate põhjendamatute piiriüleste tõkete kõrvaldamisele.
- 4) Jätkata riiklike institutsiooniliste raamistike tugevdamist ja reformide läbiviimist, et kõrvaldada investeringute ja kapitali ümberjaotamise kitsaskohad ning tagada liidu vahendite tõhus ja õigeaegne kasutamine. Vähendada ettevõtete halduskoormust ja parandada ettevõtluskeskkonda. Tugevdada avaliku halduse tõhusust ja digitaliseerimist. Parandada avaliku sektori finantsjuhtimist, sealhulgas rohelise eelarvestamise ja avaliku sektori investeringute haldamise raamistike tõhususe suurendamise kaudu, ning kasutada kulude läbivaatamist, et parandada riigi rahanduse struktuuri ja kvaliteeti, eelkõige avaliku sektori investeringute kvaliteeti ning investeringuid inimestesse ja oskustesse, ning suunata avaliku sektori kulutused paremini taastumis- ja vastupidavusvajadustele.
- 5) Tagada makromajanduslik finantsstabiilsus ja säilitada krediidikanalid majanduses, jätkates viivislaenude käsitlemist muu hulgas varade kvaliteedi jälgimise, raskustes olevate (eelkõige elujõuliste) võlgnike õigeaegse ja ennetava kaasamise ning viivislaenude järeלטurgude edasise arendamise kaudu. Jätkata tööd pangandusliidu väljakujundamiseks, tuginedes etapiviisilisele ja ajaliselt piiratud töökavale kõigi vajalike veel lahendamata elementide kohta, ja tegutsedes sama ambitsioonikalt, ning euro rahvusvahelise rolli tugevdamiseks. Toetada jätkuvalt digieuro võimalikku kasutuselevõttu käsitlevat uurimistööd.

Majandus- ja rahaliidu süvendamiseks võetavate edasiste meetmete puhul tuleks arvesse võtta kogemusi, mis on saadud liidu terviklikust majanduspoliitilisest reageerimisest COVID-19 kriisile. Majandus- ja rahaliidu süvendamiseks tehtavate edusammude puhul tuleks austada täielikult liidu siseturgu ning tegutseda avatult ja läbipaistvalt euroalasse mittekuuluvate liikmesriikide suhtes.

Koostatud Luxembourgis, 5. aprill 2022

Nõukogu nimel
eesistuja
B. LE MAIRE